

การส่งเสริมบทบาทผู้หญิงต่อการพัฒนาตลาดชุมชน

องค์การบริหารส่วนตำบลโพนเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

พื้นที่ของตำบลโพนเมืองไม่มีตลาดในการแลกเปลี่ยนสินค้าทางการเกษตรภายในตำบล ทำให้ชาวบ้านในชุมชนต้องออกไปซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคในตัวเมืองในระยะทางไกล เนื่องจากตำบลโพนเมืองอยู่ห่างจากอำเภออาจสามารถประมาณ 10 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดร้อยเอ็ดประมาณ 40 กิโลเมตร

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพนเมือง ได้พยายามสร้างตลาดให้เกิดขึ้นในชุมชน แต่ไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากประชาชนในตำบลไม่นิยมซื้อสินค้าในตลาดชุมชน

ในปี 2543 นายก อบต.โพนเมือง ซึ่งเป็นนายก อบต.ผู้หญิงคนแรกของชุมชนที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามา ได้มองเห็นปัญหาดังกล่าวมาตลอด จึงมีความตั้งใจที่จะทำให้ตลาดตำบลโพนเมืองเป็นตลาดชุมชนที่มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าทางการเกษตรและสินค้าอุปโภคบริโภค จึงได้รื้อฟื้นโครงการก่อสร้างตลาดชุมชนอีกครั้งหนึ่ง

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: อาจสามารถ

จังหวัด: ร้อยเอ็ด

ประชากร: 9,056 คน

พื้นที่: 49.17 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น : องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีนวัตกรรม

ในปี 2543 อบต.โพนเมือง จึงจัด “การส่งเสริมบทบาทผู้หญิงต่อการพัฒนาตลาดชุมชน” ขึ้นเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนมีสถานที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าในชุมชน และไม่ต้องเดินทางไปซื้อสินค้าในตัวเมือง

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. จัดประชาคมในตำบลเพื่อระดมความคิดเห็น และสำรวจความต้องการในการเปิดตลาดชุมชนของประชาชนในตำบล โดยมีกลุ่มสตรีแม่บ้านและหน่วยราชการต่างๆ มาเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นและแสดงให้เห็นข้อดีของการจัดให้มีตลาดในชุมชน
2. ก่อสร้างตลาด ณ พื้นที่สาธารณะของตำบล ตั้งอยู่ตรงข้ามกับที่ทำการ อบต. โดยก่อสร้างอาคารตึกแถวชั้นเดียว จำนวน 8 คูหา และปรับปรุงลานคอนกรีตถนนประสงค์ให้เป็นสถานที่สำหรับขายสินค้าต่างๆ
3. จัดระบบการบริการและการบริหารจัดการตลาด ดังต่อไปนี้
 - จัดตลาดนัดทุกวันอังคารและวันเสาร์ ในช่วงเวลาเย็น
 - จัดจำหน่ายสินค้าอุปโภค-บริโภคทุกวัน ในช่วงเช้าและเย็น
 - จัดระบบสุขอนามัยในตลาดให้มีความสะอาดและได้มาตรฐาน โดยจัดเจ้าหน้าที่ทำดูแลและทำความสะอาดตลาดทุกวัน
4. การจัดเก็บค่าเช่า อบต.คิดอัตราค่าเช่าในอัตราดังต่อไปนี้
 - ค่าเช่าอาคารตึกแถว คูหาละ 200 บาท/เดือน
 - ค่าเช่าลานคอนกรีต คิดจากขนาดพื้นที่ที่ประชาชนวางของขาย โดยขั้นต่ำสุดในอัตรา 15 บาท/วัน และขั้นสูงสุดในอัตรา 30 บาท/วัน

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน	- งบประมาณของ อบต.โพนเมือง ในปี 2543 จำนวน 100,000 บาท เพื่อใช้ในการก่อสร้างอาคารตึกแถวชั้นเดียว จำนวน 8 ห้อง - งบประมาณของ อบต. โพนเมือง ในปี 2546 จำนวน 104,000 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดังต่อไปนี้ - ก่อสร้างห้องน้ำ 4 ห้อง จำนวน 50,000 บาท - ปรับปรุงระบบประปา จำนวน 4,000 บาท - ปรับปรุงระบบไฟฟ้า จำนวน 50,000 บาท
อุปกรณ์/เครื่องมือ	- อาคารชั้นเดียว 8 คูหา - ห้องน้ำ ชาย-หญิง 4 ห้อง
บุคลากร	- เจ้าหน้าที่ อบต. ทำหน้าที่จัดเก็บค่าเช่าในตลาด 1 คน ทำงาน 2 วัน/สัปดาห์ - ลูกจ้างชั่วคราว ทำหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดภายในบริเวณตลาด 1 คน ทำงานทุกวัน

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
ในช่วงปี 2542	- สภา อบต.โพนเมืองมีความพยายามที่จะก่อสร้างตลาดประจำตำบลเพื่อให้เกิดการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าทางการเกษตร และสินค้าอุปโภค-บริโภค ณ บริเวณหน้าที่ทำการ อบต. แต่ไม่ประสบความสำเร็จ	สภา อบต.
ปลายปี 2543	- นายก อบต.โพนเมืองซึ่งเป็นผู้หญิงคนแรกในชุมชนมองเห็นประเด็นปัญหาดังกล่าวมาโดยตลอด จึงมีความเข้าใจที่จะก่อสร้างตลาดชุมชนขึ้น - ปรึกษาหารือกับฝ่ายบริหาร สภา อบต. อำเภอ และหน่วยงานราชการต่างๆ ได้แก่ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ อาจสามารถ สำนักงานสาธารณสุขอำเภออาจสามารถ และสำนักงานเกษตรอำเภออาจสามารถ เพื่อขอความคิดเห็นและการสนับสนุนแนวคิด - จัดเวทีประชาคมในตำบลเพื่อระดมความคิดเห็น และสำรวจความต้องการของประชาชนในการเปิดตลาดอีกครั้งหนึ่ง	นายก อบต. / สมาชิกสภา อบต. / สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภออาจสามารถ/ สำนักงานสาธารณสุขอำเภออาจสามารถ / สำนักงานเกษตรอำเภออาจสามารถ
สิงหาคม 2544	- เขียนโครงการเสนอต่อสภา อบต. และสภาเห็นชอบอนุมัติให้จัดทำโครงการ - วางแผนการดำเนินการ - ก่อสร้างอาคารตลาด และร้านค้าพาณิชย์บริเวณลานคอนกรีต ซึ่งเป็นที่สาธารณะหน้าที่ทำการ อบต.	นายก อบต. / สมาชิกสภา อบต.
กันยายน 2544	- ประชาสัมพันธ์ให้แก่ประชาชนทราบและให้ประชาชนติดต่อขอเช่าสถานที่ค้าขาย - เปิดตลาดเพื่อให้บริการแก่ประชาชน	อบต./ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภออาจสามารถ/ สำนักงานสาธารณสุขอำเภออาจสามารถ/ สำนักงานเกษตรอำเภออาจสามารถ
พฤศจิกายน 2544	- ประสบปัญหา คือ ประชาชนไม่ค่อยให้ความสนใจเข้าใช้บริการตลาดในชุมชนเท่าใดนัก จึงดำเนินการปรับปรุงรูปแบบ	นายก อบต.

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
	การดำเนินการดังต่อไปนี้ - จัดให้มีตลาดนัดทุกวันอังคาร - จำหน่ายสินค้าทางการเกษตรและสินค้าอุปโภค-บริโภค	
ต้นปี 2546	- เขียนโครงการเพื่อปรับปรุงตลาดนัดให้มีระบบสาธารณูปโภคที่สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการมากขึ้น - เสนอโครงการต่อสภา อบต. และอนุมัติงบประมาณจำนวน 104,000 บาท	สมาชิกสภา อบต.
ต้นปี 2546	- ดำเนินการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคดังต่อไปนี้ - ก่อสร้างห้องน้ำ ชาย-หญิง จำนวน 4 ห้อง - ปรับปรุงระบบประปา - ปรับปรุงระบบไฟฟ้า	อบต.

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน/องค์กร --

-- บทบาทความร่วมมือ --

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ อาจสามารถ	สนับสนุนแนวคิดในเวทีชาวบ้าน ร่วมให้ความรู้และผลักดันประชาชนในชุมชนเห็นคุณค่าและความสำคัญของตลาดนัดชุมชน สนับสนุนให้จัดตั้ง รวมทั้งประชาสัมพันธ์ตลาดนัดชุมชนให้ประชาชนในชุมชนเข้ามาใช้บริการ
สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ อาจสามารถ	ให้ความรู้เรื่องความสะอาด และการจัดการตลาดให้ถูกสุขอนามัย และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนเข้ามาใช้บริการ
สำนักงานเกษตรอำเภออาจ สามารถ	ร่วมชี้แจงให้เกษตรกรในชุมชนเห็นว่าตลาดชุมชนเป็นทางเลือกในการนำสินค้าเกษตรมาขาย และช่วยผลักดันให้เกิดตลาดนัดชุมชน รวมทั้งประชาสัมพันธ์ตลาด
กลุ่มสตรีแม่บ้านตำบลโพธิ์เมือง	ให้การสนับสนุนแนวคิดในการสร้างตลาดนัดชุมชนของ อบต. รวมทั้งร่วมสร้างกระแสความต้องการ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ตลาด

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. ตำบลโพธิ์เมืองไม่มีตลาดในการแลกเปลี่ยนสินค้าทางการเกษตรภายในตำบล ทำให้ชาวบ้านในชุมชนต้องออกไปซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคในตัวเมืองในระยะทางไกล ถึงแม้ว่าทางสภา อบต. มีความพยายามสร้างตลาดให้เกิดขึ้นในชุมชน แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากประชาชนไม่นิยมมาใช้บริการตลาดภายในชุมชน

หลังการดำเนินการ

1. มีตลาดภายในชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้าทางการเกษตร สินค้าอุปโภค-บริโภคต่างๆ เช่นเดียวกับตลาดภายในตัวอำเภอ และจังหวัด ทำให้ประชาชนสามารถมาจับจ่ายซื้อสินค้าได้อย่างสะดวก และไม่ต้องเดินทางไกล โดยเฉพาะในช่วงที่มีตลาดนัดวันอังคาร และวันเสาร์ มี

- ประชาชนมาใช้บริการเป็นจำนวนมาก รวมทั้งมีผู้ที่เข้ามาค้าขายประมาณ 30-40 ราย/วัน
2. อบต.มีรายได้จากการจัดเก็บค่าเช่าตลาดเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีประชาชนเข้าใช้บริการเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยในปี 2544 จัดเก็บค่าเช่าได้ประมาณ 30,000 บาท/ปี และในปี 2545 จัดเก็บได้ประมาณ 40,000 บาท และจัดเก็บได้เพิ่มขึ้นเป็น 50,000 บาท/ปี ในปี 2546

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
1. ประชาชนในชุมชน และ อบต.ขาดความเชื่อมั่นว่าโครงการจะประสบความสำเร็จ เนื่องจากเคยล้มเหลวมาแล้วจากการดำเนินการของสมาชิกสภา อบต.	1. อธิบายให้เห็นถึงรูปแบบและวิธีการใหม่ที่จะดำเนินการ รวมทั้งให้ส่วนราชการมาช่วยชี้แจง
2. ผู้นำชุมชน และประชาชนขาดความเชื่อมั่น เนื่องจากนายก อบต.เป็นผู้หญิง จึงไม่ได้รับความเชื่อมั่นว่าจะดำเนินการได้ ประชาชนในเขตบริการจึงไม่เข้ามาใช้บริการของตลาดชุมชน	2. แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจมุ่งมั่นโดยการทำงาน ประสานงานกับทุกฝ่ายอย่างจริงจัง และใช้เวทีประชาคมหมู่บ้านทำความเข้าใจขอความร่วมมือกับส่วนราชการระดับอำเภอ เช่น นายอำเภอ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่เกษตรและพัฒนาชุมชนมาช่วยอธิบายและผลักดันในเวทีประชาคม

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ในด้านผู้บริหาร คือ นายก อบต.ที่มีความมุ่งมั่นและตั้งใจจริงในการจัดตั้งตลาดชุมชน ประสานงานกับทุกฝ่ายจนเกิดการยอมรับ ทำงานอย่างทุ่มเทและเสียสละให้ผู้นำชุมชนเห็น นอกจากนี้ ส่วนราชการระดับอำเภอและพื้นที่ให้ความช่วยเหลือ ประชาคมและกลุ่มสตรีแม่บ้านช่วยระดมความคิดเห็นและผลักดัน รวมทั้ง สภา อบต.ที่ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อใช้ในการฟื้นฟูตลาดใหม่

ประกอบกับนายก อบต.เป็นสุภาพสตรี ด้วยบุคลิกที่เป็นผู้หญิงมาดมั่นเชื่อมั่นในตัวเองสูง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ทำให้ส่วนราชการต่างๆ กับกลุ่มสตรีแม่บ้านในเครือข่ายเข้ามาช่วยสนับสนุนและหนุนเสริมกิจกรรมมาตลอด

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

โครงการนี้มีความยั่งยืน เพราะตลาดชุมชนบ้านโพนเมืองกลายเป็นวิถีชีวิตของชาวบ้าน เป็นที่นัดหมายในการซื้อขายสินค้าทั้งทางการเกษตรและสินค้าอุปโภคบริโภคของชุมชน อบต.มีแนวทางที่จะก่อสร้างอาคารตลาดที่ถาวร ถูกสุขอนามัย ปรับปรุงให้เป็นตลาดที่ได้มาตรฐาน

บทเรียนที่ได้รับ

ผู้หญิงมีความสามารถทัดเทียมผู้ชายในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และสามารถผลักดันโครงการในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนได้ ตลาดชุมชนเป็นรูปแบบการพัฒนาชุมชนที่พึ่งพาตนเองในด้านการซื้อ และการขาย ชุมชนสามารถผลิตสินค้าและไม่ต้องหาตลาดเองอีกต่อไป เพราะมีผู้ซื้อและผู้ขายภายในชุมชน

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นางอริกา สาระวิถึ
ตำแหน่ง : นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลโพนเมือง
ที่อยู่ : ตำบลโพนเมือง อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด 45160
โทรศัพท์ : (01) 768-2382

ชื่อ-นามสกุล : ส.ต.ท.อินทรีย์ โกกิลารัตน์
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลโพนเมือง
ที่อยู่ : ตำบลโพนเมือง อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด 45160
โทรศัพท์ : (043) 574-320

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีใหม่ : พ.ศ. 2543

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	ตำบลโพนเมือง อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด 45160
ขนาดพื้นที่ งบประมาณรายจ่าย	49.17 ตารางกิโลเมตร 5,155,000 บาท (ปีงบประมาณ 2543) 5.84% เงินเดือนและค่าจ้างประจำ 3.96% ค่าจ้างชั่วคราว
งบประมาณรายได้	3,554,000 บาท (ปีงบประมาณ 2543) 1.9% จัดเก็บเอง 88.7% รัฐจัดเก็บให้ 39.4% อุดหนุน
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	9 คน 3 คน พนักงานท้องถิ่น 2 คน ลูกจ้างประจำ 4 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	9,086 คน
จำนวนครัวเรือน	1,742 ครัวเรือน
รายได้เฉลี่ยประชากร	20,000 บาท/ปี
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตประชาคม	ตำบลโพนเมือง ประกอบด้วย 16 หมู่บ้าน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ สภาพดินเป็นดินเหนียวปนทราย ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลัก ได้แก่ การทำนา อาชีพเสริม ได้แก่ หัตถกรรม ปลูกพืชผัก เลี้ยงสัตว์ สถานที่สำคัญในชุมชน ได้แก่ วัด 4 แห่ง สถานีอนามัย 2 แห่ง โรงเรียน 8 แห่ง เป็นต้น